

FÜGGETLEN RENDESZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 328/2010/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

83/2011. (IV. 13.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszosok**¹ 2010. július 12-én előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2011. április 13-án – Fráterné dr. Ferenczy Nóra testületi tag távollétében - megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

A panaszosok 2010. július 12-én postai úton küldték meg panaszukat, amelyet 2010. július 30-án kiegészítettek.

a) A panaszosok 2010. július 4-én több társukkal együtt Budapestre készültek a Jobbik Magyarországért Mozgalom egy bejelentett rendezvényére. Reggel 9 órakor indult a buszuk, hogy a rendezvényre idejében odaérjenek. Röviddel az indulás után Cserkeszölő környékén rendőri intézkedés alá vonták őket. A buszt hirtelen fékezéssel kényszerítette megállásra az elé „kiugró” rendőr, amelynek következtében a panaszosok egyik társa beütötte a fejét az előtte lévő ülésbe, és fájdalmai miatt mentőt kellett hívni hozzá. Az igazoltatás közel két órát vett igénybe. A buszon utazók közül többen megkérdezték az igazoltatás okát, mivel nem tudták, miért vesz ilyen hosszú időt igénybe, amire később azt a választ kapták, hogy ez egy általános igazoltatás és körözött bűnözőket keresnek. Ezek után a panaszosok és társaik

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

meglepődve tapasztalták, hogy rajtuk kívül senkit nem állítottak meg ott tartózkodásuk alatt. Az adatok ellenőrzését követően elengedték a panaszosokat és társaikkat.

b) Nem sokkal később újból intézkedés alá vonták a buszt és utasait K. város környékén, ahol a panaszosok előadása szerint motoros rendőrök és rendőrautók „kényszerítették le” a buszt egy benzinkút parkolójába. Itt újabb igazoltatást foganatosítottak az utaslista alapján. Az intézkedés indokaként az intézkedő rendőrök ismét általános igazoltatást és körözött bűnözők keresését jelölték meg (ismételten csak a panaszosok és társaik között). A panaszosok megjegyezték, hogy rendőri azonosító és név az intézkedés során látható módon nem volt feltüntetve a rendőrök ruházatán, továbbá a személyi igazolvány mellett a lakcímkártyát is elkérték azzal a megjegyzéssel, hogy amennyiben az intézkedés alá vontak nem adják oda, tovább tart az igazoltatás. Az intézkedés körülbelül egy órát vett igénybe.

c) Egy óra múlva újra elindultak, majd a következő megyehatárt átlépve „szirénázó, száguldozó rendőri erők” állították meg a buszt Budapesten, a N. úton. Itt már sehová nem tudták leállítani a buszt, így az út szélére kényszerítették őket. Mindenkit leszállítottak az autópályát védő fala és a forgalom közé, egy keskeny sávba. Az utasokat – beleértve egy 13 éves gyermeket – megmotozták, a buszt pedig átvizsgálták. A panaszosok állítása szerint a rendőri intézkedés durva, sértő módon történt. Előadták, hogy az egyik társukat arccal a busznak állították és „szétrúgták a lábát a motozáshoz”. A panaszosok nem tartották megalázónak az intézkedést, azonban sérelmezik az emberi méltóságuk, és szabad helyváltoztatásuk jogának megsértését. Többen szerettek volna vizet kérni a buszról, de senkit nem engedtek oda, a gyermeket sem. A panaszosok megjegyezték, hogy a napon legalább 30 fok volt, árnyékot nem találtak, és állításuk szerint inni sem lehetett, valamint egészségügyi szükségleteiket sem tudták elvégezni. A panaszosok véleménye szerint indok nélküli igazoltatást követően a buszra sem szállhattak fel akármilyen módon, a busz hátsó ajtaját bezárták, mindenki csak az első ajtón mehetett föl, hogy „ne keveredjenek” az utasok. Az igazoltatás több mint egy óráig tartott, így az átlagos körülmények között 2-3 órás utat B. város és Budapest között 7 óra alatt tették meg, élelmük és vizük is alig volt, hiszen „csak” Budapestre készültek.

d) Panasszal kívántak továbbá élni az Erzsébet téri rendezvényen történt brutalitás miatt is. A rendőrség a békés, előzetesen engedélyezett rendezvényen álló tömegre rohant előzetes felszólítás nélkül és könnygázt alkalmazott, amelytől többen rosszul lettek. A panaszosok sérelmezik, hogy „érthetetlen módon és okok miatt” jogaikat sárba tiporták.

e) A panasz 2010. július 30-án megküldött kiegészítése szerint a K. város előtt foganatosított intézkedés alkalmával 1 óra 55 percet várakoztak a panaszosok és társaik. Az intézkedő rendőrök állítása szerint erre azért volt szükség, mert így többször nem fogják őket megállítani. A panaszosok előadták továbbá, hogy K. városban a benzinkútnál a rendőrökön nem volt azonosító szám.

Mind a három helyen igazoltatták őket, az első alkalommal közúti ellenőrzésre hivatkoztak és általános igazoltatásra, az utóbbinál körözött bűnözőket kerestek. K. városban elkérték lakcímkártyájukat, amelyet nem akartak átadni. Erre azt felelték a rendőrök, hogy akkor nem mehetnek tovább. Csomagátvizsgálására a Hegyalja úton került sor, a panaszosoknál nem találtak semmit. Felháborítónak tartják azonban, hogy a buszt megszállták a rendőrök, az intézkedés alá vontak közül pedig senki nem lehetett a busz közelében az átvizsgálás során.

Előadásuk szerint mindenki kért vizet, mivel a tűző napon álltak és gyermek is volt velük. Az igazoltató rendőrök elállták a buszhoz vezető keskeny sávot és gúnyolódtak velük. Nagy

nehezen engedték egy hölgy társukat kísérettel a vizükhöz, hogy lehozzon a buszról pár palack ásványvizet. A panaszosok kifogásolják a rendőri intézkedést, mert emberileg megalázó volt a rendőrök viselkedése. Előadták továbbá, hogy az Erzsébet téren nem intézkedtek velük szemben a rendőrök.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez. A rendelkezésre bocsátott dokumentumokból az alábbi releváns tények voltak megállapíthatók.

1) Az országos rendőrfőkapitány 2010. július 2-án kelt egyedi utasításával a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 30. § (1) és (3) bekezdése valamint a 44. § (1) bekezdése, továbbá a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 39. § (1) és (2) bekezdése alapján az egész ország területére fokozott ellenőrzést rendelt el. A fokozott ellenőrzés a gyorsforgalmi úthálózatra, az egy és két számjegyű főutakra, valamint az azokkal párhuzamos utakra terjedt ki 2010. július 4-én 0 órától 24 óráig.

A fokozott ellenőrzés során a rendőri állomány az ország területén jogellenesen tartózkodók felderítése céljából mélységi ellenőrzést végzett, valamint a közlekedés biztonságának további javítása érdekében a járművek műszaki állapotát, a járművek forgalomban részvételének feltételeit, valamint a járművek vezetőit, azok vezetésre képes állapotát és vezetésre jogosultságát ellenőrizte. Ennek keretében igazoltatásokat, ruházat, csomag és jármű átvizsgálást hajtott végre.

Az egyedi utasítás indokolása szerint az elmúlt időszakban jelentősen megnövekedett az illegális határátlépések száma és emiatt indokolt a mélységi ellenőrzések fokozásával az integrált határellenőrzés hatékonyságának növelése. További cél a közlekedésbiztonság javítása, aminek egyik lehetséges eszköze a járművek és az azokat vezető személyek váratlan ellenőrzése. Közlekedésbiztonsági szempontból különösen nagy kockázatot jelentenek azok az autóbuszok, illetve autóbuszokat vezető személyek, amelyek, illetve akik nem felelnek meg a rájuk vonatkozó előírásoknak. Az ellenőrzéseknek elsősorban a 9 vagy több személy szállítására alkalmas járművekre kellett kiterjedniük.

2) A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőrkapitányság Rendészeti Igazgatója 2010. július 2-án adta ki 16000/2013/2010. ált. számú intézkedési tervét a „Magyar Nemzeti Gárda” 2010. július 4-én Budapesten megtartásra kerülő avatásával kapcsolatos megyei közlekedésrendészeti feladatok végrehajtására. Az intézkedési terv szerint a bíróság jogerős ítéletével betiltott Magyar Gárda alapjain szerveződött Magyar Nemzeti Gárda tagjainak fogadalomtételére 2010. július 4-én Budapesten, az Erzsébet téren kerül sor. Tekintettel arra, hogy ugyan ebben az időpontban kezdődik a 15. Budapest Pride „meleg fesztivál” is, amelynek szintén Budapest ad otthont, az Országos Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: ORFK) vezetője fokozott közlekedési ellenőrzés végrehajtását rendelte el.

Az intézkedési terv szerint a fő közlekedési utakon elsősorban a Budapest irányába haladó forgalom ellenőrzése volt a cél és az ellenőrzés során – az általános forgalom ellenőrzési feladatokon túl – kiemelt figyelmet kellett fordítani minden olyan gépjármű ellenőrzésére,

amelyről a külsőségei alapján (zászlók, transzparenszek, feliratok, a gépjárműben tartózkodók ruházata, stb.) feltételezhető volt, hogy az avatási ünnepségre utazik.

Minden igazoltatott személyt és járművet a körözési rendszerben ellenőrizni kellett, és az ellenőrzés tényéről minden esetben igazoltató lapot kellett kiállítani. Minden ellenőrzés alá vont jármű vezetőjével szemben alkoholszondás ellenőrzést kellett alkalmazni. A megyei rendőr-főkapitányság ügyeletének haladéktalanul jelenteni kellett, amennyiben feltehetőleg az avatási ünnepségre tartó gépjárművet, vagy ilyen gépjárművekből álló konvojok haladását észlelték az intézkedő rendőrök, illetve ezzel kapcsolatban rendőri intézkedés vált szükségessé. Fokozottan ellenőrizni kellett az említett fő közlekedési utak mellett lévő parkolókat, benzinkutakat, pihenő helyeket.

Az intézkedési terv 2010. július 3-án kelt kiegészítése a fentiekén túl előírja azt is, hogy az üzemképes forgalomellenőrző technikai eszközök használata terjedjen ki a feltehetőleg a rendezvényre tartó gépjárművek, ilyen gépjárművekből álló konvojok dokumentálására is, továbbá az ilyen eszközök alkalmazásával „előjelző és információtovábbító” tevékenység végzése indokolt. A fokozott ellenőrzés parancsnoka részére haladéktalanul jelenteni kell a feltehetőleg a rendezvényre tartó gépjárművek vagy ilyen gépjárművekből álló konvojok haladását, illetve azt, ha ezzel kapcsolatban bármilyen rendőri intézkedés válik szükségessé.

3) A Kunszentmártoni Rendőrkapitányság vezetőjének 2010. augusztus 18-án kelt jelentése szerint a megyei intézkedési terv alapján M. I. r. zászlós és O. S. r. őrmester 2010. július 4-én 0 órától 12 óráig a 44. számú út 52-53 km szelvényében, K. város külterületén hajtott végre forgalomellenőrző tevékenységet. A rendőrök az Rtv. 29. § és 30. § (1) bekezdése alapján, valamint az egyedi utasításban meghatározottak alapján intézkedtek.

Az intézkedés a rendőri jelentés szerint 2010. július 4-én 11 óra 20 perckor kezdődött a busz előírászerű megállítással, majd a jármű közlekedésben való részvételének ellenőrzését követően az abban utazó 49 személy igazoltatásával folytatódott. Az első személy adatait 11 óra 27 perckor jegyezték fel, az első számítógépes rendszerből történő lekérdezésre 11 óra 36 perckor került sor, míg az utolsó személy adatainak rögzítése a manuális nyilvántartásban 12 óra 9 perckor, az utolsó lekérdezés pedig 12 óra 50 perckor történt. A fentiekből kiderül, hogy egy személy igazoltatása és adattárból lekérése, kevesebb, mint 2 percet vett igénybe. Az igazoltatás és a lekérés közötti idő azért volt viszonylag hosszú, mert az ügyeletes előbb manuálisan rögzít több személyt és adatot, és ezt követően kezdi meg a nyilvántartásokban történő ellenőrzést. A számítógépes rendszerből a lekérdezések folyamatosak voltak, ennél rövidebb idő alatt nem volt lehetséges végrehajtani az ellenőrzést. A keletkezett RK lapokat megsemmisítették a törvényes határidőn belül.

Az intézkedés során a rendőrök a szükséges tájékoztatáson felül nem beszéltek senkivel, az igazoltatáshoz nem fűztek hozzá semmit, az utazóktól kérték, hogy az igazoltatásról ne készítsenek felvételeket, aminek az érintettek eleget is tettek.

4) Az első intézkedést fogantató M. I. r. zászlós és O. S. r. őrmester 2010. július 4-én kelt jelentése szerint a panaszolt intézkedés napján fokozott ellenőrzésben vettek részt, felállítási helyük K. város külterületén, a 44-es fő közlekedési út 52 és 53 km szelvénye között volt. 11 óra 10 perckor az ügyeletes vezető tájékoztatta őket, hogy Szarvas irányából K. város irányába érkezni fog egy autóbusz, amire árpádsávos zászlót függesztettek ki. Az ügyeletes vezetőt a

szarvasi ügyeletes értesítette. Az utasítás szerint az autóbust meg kellett állítani és a rajta lévő személyeket igazoltatni, valamint priorálni.

Az autóbust 11 óra 20 perckor vonták intézkedés alá, a rendőri karjelzést a megállításra 150-200 méter távolságból adták ki. Az autóbusz vészfékezés, vagy hirtelen megállás nélkül, biztonságosan meg tudott állni úgy, hogy forgalmi akadályt nem képezett, másik közlekedésének biztonságát nem veszélyeztette. A buszon 49 utas és a sofőr tartózkodott.

A busz hátsó ablakán belülről kb. 50x50 cm nagyságú árpádsávós zászló volt kifüggesztve, valamint jobb oldalon a középső ülésre egy darab árpádsávós zászlót terítettek. Az autóbust átvizsgálták, közbiztonságra veszélyes eszközt nem találtak.

Az utasokat igazoltatták, valamint az utasítás alapján priorálták és ruházat-átvizsgálást végeztek, amelynek során szabálysértést nem észleltek. Az utasok nagy része terepszínű ruhát viselt, gárda egyenruha nem volt senkin. Néhány személy pólóján „szebb jövőért” felirat volt olvasható.

Intézkedés során megkereste őket az egyik utas azzal, hogy a hirtelen fékezés miatt beütötte a fejét, és fájlalja. Az intézkedő rendőrök mentőt hívtak hozzá, akik megvizsgálták, és megállapították, hogy sérülése nincs. A busz vezetője elmondta, hogy a karjelzést megfelelő időben kapta, és biztonságosan meg tudott állni.

A buszon tartózkodó személyek elmondták, hogy Békéscsabáról indultak és Budapestre mennek az Erzsébet térre bejelentett rendezvényre. Az intézkedés megkezdése előtt kamerákat és mobiltelefonokat vettek elő az utasok. Az intézkedő rendőrök ekkor arról tájékoztatták őket, hogy intézkedő rendőrt nem lehet kamerázni, erre ők a készülékeket elrakták. Intézkedés során az utasok együttműködők voltak, rendbontás nem történt. Az intézkedés végén elkérték a r. zászlós nevét, jelvéyszámát, valamint szolgálati helyét, amit a r. zászlós megadott.

5) A Bács-Kiskun Megyei Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BKMRFK) főkapitány helyettese 2010. augusztus 23-án kelt tájékoztatása szerint a BMRFK Rendészeti Igazgatóság Közlekedésrendészeti Osztálya a megye területére kiterjedő fokozott ellenőrzés végrehajtását rendelte el 2010. július 4-én 0 órától 24 óráig az országos rendőrfőkapitány egyedi utasítása alapján.

A fokozott ellenőrzés végrehajtásában, amely az autóbuszok, 9 vagy több személy szállítására alkalmas járművek ellenőrzésére, valamint a jogellenesen belföldön tartózkodó személyek kiszűrésére irányult, a BKMRFK állományából 45 fő vett részt.

2010. július 4-én 13 óra 30 perckor az M5-ös autópálya 91 km-nél található parkolóban az ellenőrzésben részt vevő állomány tagjai megállítottak egy Mercedes típusú autóbust, és ellenőrizték az azon utazó személyeket. Az intézkedés végrehajtásában, annak mihamarabbi befejezése céljából 10 fő rendőr vett részt. Az autóbusz utasaival szembeni intézkedés 14 óra 30 perckor befejeződött, és ekkor az autóbust továbbengedték.

A helyszínen szolgálatot teljesítő állomány tagjai eleget tettek az Rtv. 20. §-ában foglalt kötelezettségeiknek, az évszaknak megfelelő szolgálati egyenruhában láttak el a szolgálatát, amelyen azonosító jelvényt, valamint névkitűzőt viseltek. Az intézkedést a jogszabályi előírásoknak megfelelően hajtották végre.

6) A BKMRFK Rendészeti Igazgatóság Közlekedésrendészeti Osztály Forgalom Ellenőrző Alosztály két intézkedő r. főtörzsőrmestere 2010. augusztus 5-én kelt jelentése szerint 2010. július 4-én motorkerékpárral teljesítettek szolgálatot az M5 autópálya bal pályatest 67 km-nél lévő pihenőben, ahol az országos rendőrfőkapitány utasítása alapján fokozott közlekedésrendészeti ellenőrzésben vettek részt. Az ellenőrzés a kilenc vagy több személy szállítására alkalmas járművek ellenőrzésére, valamint a jogellenesen belföldön tartózkodó személyek kiszűrésére irányult.

Az ellenőrzés során 13 órakor V. r. százados utasítására intézkedni indultak az M5 autópálya bal pályatest 91 km-nél található csomópontjához, mivel az utasítás szerint a 44-es, illetve az 54-es számú főút nagyobb buszforgalmat bonyolít és így ezen útszakaszokat együttesen tudják ellenőrzés alá vonni. 13 óra 30 perckor megállították az 54-es számú főúton B. város irányából az autópálya irányába közlekedő Mercedes típusú járművet, amelyet utasaira is kiterjedően intézkedés alá vontak.

Az intézkedést az M5 autópálya bal pályatest 91 km-nél lévő parkolóban hajtották végre, a parkolóban kialakított mellékhelyiség előtti területen, ahol az intézkedés mihamarabbi befejezése céljából helyszínre érkezett két fő rendőr a Kecskeméti Rendőrkapitányság, valamint hat fő rendőr a Kiskunhalasi Rendőrkapitányság fokozott ellenőrzésben résztvevő állományából.

A helyszínen lévő kollégákkal együtt igazoltatták az autóbusz utasait, valamint vezetőjét. Az igazoltatás során igazoltató lapokat állítottak ki az intézkedés alá vont személyekről és adataikat az országos számítógépes nyilvántartó rendszeren keresztül ellenőrizték. Az intézkedés alá vont személyek adatai valóságosak voltak, az érintettek körében nem szerepeltek.

Az intézkedés alá vont személyek csak többszöri felszólításra adták át a személyi igazolványaikat és többször hangoztatták, hogy mászt nem kötelesek átadni, ezért a lakcím igazoló igazolványukat nem adják át. A jelentés szerint az intézkedő rendőrök az igazoltató lapokon a lakcímeiket azoknál a személyeknél rögzítették, akik ezt az információt – erre irányuló külön kérés nélkül – önként közölték.

Az igazoltató rendőrök rendszeresített motoros védőruházatban voltak, szolgálati ruházatukon elhelyezték jelvényüket, állományjelzőjüket, rendfokozati jelzésüket, valamint az állományjelző alatt a rendszeresített tépőzáras jelvényt is. Elmondásuk szerint az intézkedést a jogszabályi előírásoknak megfelelően, kulturáltan hajtották végre. Az igazoltatást végző r. főtörzsőrmester nevét, rendfokozatát, illetve jelvényt számát egy személy kérdezte meg, azt a rendőr megmondta, illetve ruházatán meg is mutatta.

7) N. r. főtörzszakaszlós és G. r. főtörzsőrmester 2010. augusztus 4-én kelt jelentése az alábbi releváns információkat tartalmazza az esettel kapcsolatban. A jelentést tevő rendőrök fokozott közlekedési ellenőrzésben vettek részt K. település területén, amikor 13 óra 20 perc körüli

időben azt a tájékoztatást kapták, hogy vonuljanak az 54-es főút és az M5 autópálya kereszteződéséhez és ott az oda B. város felől érkező fehér Mercedes típusú autóbust, az érkező megerősítő erővel vezessék ki az autópályáról és igazoltassák a jármű utasait. Az utasítást nyugtázva a két rendőr elindult a meghatározott helyre.

A kereszteződéshez érve kb. 10 perc elteltével B. város felől megérkezett a jelzett autóbusz, amelyet egy megkülönböztetett jelzéssel ellátott szolgálati gépkocsi követett, valamint az autópálya irányából megérkezett két motoros járőr, akik a busz elé fordultak. Az intézkedő rendőröknek nem volt tudomásuk arról, hogy ki utasította a motoros rendőröket. A benzinkút parkolójában, miután a busz megállt, a motoros járőrökkel és a busz mögött érkező járőrautó két járőrrel a busz két ajtajához mentek és a kapott utasítások szerint elkezdtek igazoltatni a buszról leszálló embereket. Kérték, hogy senki ne menjen el addig, amíg az igazoltatás véget nem ér. Erre azért volt szükség, mert a leszálló emberek közül többen a mosdóba kívántak volna menni. Az intézkedés ideje alatt folyamatosan kamerázták a rendőröket és többször, felháborodva kérdezték, hogy mi az intézkedés oka, mert egy órával korábban is megállították őket és másfél órán keresztül feltartották a buszt.

Az igazoltatásokat az Rtv. 29. § (1) bekezdésében foglaltak alapján hajtották végre. A szolgálati öltözet nyári pantalló, fehér ing és láthatósági mellény volt, amelyet szolgálati azonosító jelvénnel és rendfokozati jelzéssel láttak el. Az igazoltató rendőrök nevét az általunk igazoltatott személyek közül többen elkérték, őket a rendőrök tájékoztatták, hogy az intézkedés befejeztével mindent közölni fognak. Az intézkedést követően a r. főtörzsőrmestertől egy személy megkérdezte a nevét, a jelvényt, a szolgálati helyét valamint parancsnok nevét, amiről ő tájékoztatást is nyújtott.

8) V. r. törzsőrmester és J. r. őrmester 2010. augusztus 5-én kelt jelentése szerint 2010. július 4-én 6 és 18 óra közötti időben fokozott közlekedésrendészeti akció keretében gépkocsizó járőrszolgálatot láttak el megkülönböztető jelzésekkel felszerelt szolgálati gépkocsival. Ennek során 12 óra 30 perc és 14 óra közötti időben a 44-es számú főúton végeztek mozgó ellenőrzést, majd ezt követően az 54-es számú főúton folytatták szolgálatukat. Már a 44-es számú főúton előttük haladt a későbbiekben rendőri intézkedés alá vont autóbusz. Az autóbusszal szemben ekkor rendőri intézkedésre még nem került sor, csak akkor, amikor a mozgóellenőrzés során, kb. 13 óra 45 perc körüli időben azt észlelték, hogy az 54-es számú főút és a M5 autópálya felhajtójánál található MOL üzemanyag-töltő-állomás parkolójánál az autóbust motoros rendőrök megelőzték, és az 54-es számú főútról leterelték a benzinkút parkolójába.

Tekintettel arra, hogy az autóbuzson láthatóan nagy számú utas foglalt helyet, engedélyt kértek az akció helyi parancsnokától, hogy a motoros rendőrök segítséget nyújtsak az intézkedés során, aki ezt engedélyezte is. Időközben további rendőri erők érkeztek az intézkedés helyszínére egy mikrobusszal, akik szintén bekapcsolódtak az intézkedésbe. A jelentés szerint V. r. törzsőrmesternek és J. r. őrmesternek nem volt tudomása arról, hogy ők kinek az utasítására érkeztek. Az intézkedés okát M. G. r. főtörzsőrmester közölte az intézkedés alá vontakkal.

A buszon 50 fő tartózkodott, valamennyi személyt igazoltatták és priorálták. Az igazoltatás törvényi alapja az Rtv. 29. § (1) bekezdése volt. Az intézkedés során a busz sofőrje önként átadta a busz menetlevelét, valamint az ő személyi okmányaival együtt az utaslistát. A kapott

lista alapján valamennyi utast igazoltatták, az okmányok visszaadása is ennek felhasználásával, a nevek felolvasásával történt.

Az igazoltatás során a személyeket a személyi igazolványuk és lakcímkártyájuk alapján azonosították, az Rtv. 29. § (1), (2) és (3) bekezdésében, valamint a 77. § és a 81. §-ban, továbbá a Szolgálati Szabályzat 38. § (1), (2) és (3) bekezdésében meghatározottak szerint. A szolgálat ellátása során a jelentést tevő rendőrök az évszaknak megfelelő szolgálati öltözetben voltak (rendszeresített fehér ing, nyári pantalló, az előírt kényszerítő eszközök, azonosító jelvény, névkitűző). Az ing felett láthatósági átvetőt viseltek, ez alatt volt látható az azonosító jelvény és a névkitűző. J. r. őrmester a láthatósági átvetőn kitűzte a hímzett névkitűzőt és a rendfokozati jelzést, kérésre meg is mutatta a névkitűzőjét. Egyebekben az igazoltatás alá vont személyek az intézkedő rendőrök nevét, rendfokozatát, jelvénytípusát sem az intézkedés alatt, sem annak befejeztével nem kérték el.

9) A rendőrség a panaszosok közül csak a feleség K. város környéki igazoltatásáról kiállított RK lapot mellékelte, amelyen a panaszos neve, anyja neve, személyi száma, születési helye, valamint lakcíme szerepel. Az intézkedés okaként általános ellenőrzést, igazoltatást jelöltek meg. Az intézkedés időpontja 2010. július 4. 13 óra 51 perc.

10) Budapest rendőrfőkapitánya 2010. július 1-jén kelt egyedi utasításával fokozott ellenőrzést rendelt el Budapest teljes területére 2010. július 4-én 0 órától 24 óráig az Rtv. 30. § (1) és (3) bekezdése, illetve a Szolgálati Szabályzat 73. § (6) bekezdése és 103. § (11) bekezdése alapján. Az egyedi utasítás szerint a rendőri állomány feladata volt a fokozott ellenőrzés keretében figyelemmel kísérni a rendezvényre érkezőket, valamint a helyszíneken tartózkodókat, megakadályozni az esetleges jogsértések kialakulását. Annak során az utasítás végrehajtásába beosztott rendőri állomány számára szűrőpróbaszerű igazoltatásokat, ruházat-, csomag- és járműátvizsgálásokat írt elő az Rtv. 13. § alapján – illetve kérésre –, továbbá azt, hogy közreműködjön a rend helyreállításában, és jogsértés esetén hajtsa végre a szükséges intézkedést.

Az egyedi utasítás indokolása azt tartalmazza, hogy egy magánszemély a főváros V. kerületében található Erzsébet térre, valamint a Felvonulási tér – Andrassy út – Bajcsy-Zsilinszky út – Hajós utca útvonalra 2010. július 4. napjára demonstráció megtartását jelentette be, amely rendezvényen jelentős számú résztvevő megjelenése volt várható. A demonstratív tömegrendezvény biztosítása, illetőleg a gyülekezési joggal élők és a járókelők biztonságának garantálása érdekében a főváros területén indokolt volt a személy- és gépjárműforgalom fokozott ellenőrzése.

Az indokolás utal továbbá az Rtv. 30. § (3) bekezdésére, miszerint a rendőrség „a rendezvény, az esemény, továbbá a közlekedés biztonságát, a közterület rendjét veszélyeztető jogellenes cselekmény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott területre belépők és az ott tartózkodók ruházatát és járművét átvizsgálhatja, illetőleg az üzemeltető által előírt feltételek megtartását ellenőrizheti, a közbiztonságra veszélyt jelentő anyagokat, eszközöket lefoglalhatja, illetőleg azoknak a rendezvény, esemény helyszínére való bevitelét megtilthatja”. A Szolgálati Szabályzat 73. § (6) bekezdése alapján a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény hatálya alá tartozó, illetve más jelentős rendezvény helyszínén csapaterőnek a biztosításban való részvétele esetén azt a területet, ahová a belépők fokozott ellenőrzése kötelező, a rendőri szerv vezetője határozza meg.

11) A Budapesti Rendőr-főkapitányság (továbbiakban: BRFK) Rendészeti Szervek Bevetési Főosztály Bevetési Osztály vezetőjének 2010. szeptember 2-án kelt jelentése szerint 2010. július 4-én az intézkedő rendőrök bevetési csoportba szervezve láttak el szolgálatot Budapest területén. Budapest Rendőrfőkapitánya a biztosítási feladattal összefüggésben fokozott ellenőrzést rendelt el Budapest területére.

A Rendész-201-es hívóval szolgálatot teljesítő bevetési csoport valamint a Rendész-203-as hívójú csoport 15 óra körül azt az utasítást kapta a BRFK Biztosítási Törzsétől, hogy vonjon intézkedés alá egy autóbust, amelyen a jogerősen felosztatott Magyar Gárda (vezetőiben, céljaiban, felépítésében megegyező) utódjának tekinthető Magyar Nemzeti Gárda tagjai utaznak. Az intézkedés során ellenőrizni kellett azt is, hogy a rendezvényre tartók bármilyen közbiztonságra veszélyes vagy testi sértés okozására alkalmas eszközt birtokolnak-e. Arról nem volt tudomásuk, hogy az autóbust korábban már intézkedés alá vonták, ilyen jelzést a biztosítási törzs nem adott.

A Budapest XIX. kerület, N. úton a korábban már a BRFK Közlekedésrendészeti Főosztály beosztottjai által megállított és intézkedés alá vont autóbust utasait a kapott utasítás alapján igazoltatták, ruházat- és csomag átvizsgálást, illetve az autóbuson járműátvizsgálást fogantatosítottak. Tekintettel arra, hogy az igazoltatásokat követő prioritások, valamint a jármű- és csomagátvizsgálások következtében további intézkedések nem váltak szükségessé, a járművet utasaival együtt az intézkedés végeztével útjára bocsátották, az intézkedésről írásos jelentést nem készítettek.

A rendőrökkel közölt utasítás szerint a BRFK Közlekedésrendészeti Főosztály beosztottjai ellenőrzés alá vontak egy autóbust, de a buszon utazók létszáma szükségessé teszi azt, hogy a rendőri erők létszámát növeljék. Megérkezésükkor az autóbust utasainak egy része már a busz melletti járdaszakaszon volt. Az intézkedés megkezdésekor a r. főtörzssászlós (mint az egység parancsnoka) közölte nevét, rendfokozatát, beosztási helyét, azt a tényt, hogy fokozott ellenőrzést rendeltek el Budapesten és ennek keretében igazoltatásra, jármű-, ruházat- és csomag átvizsgálásokra kerül sor.

A busz utasainak nagy része a tájékoztatást tudomásul vette, de egy fiatal nő és egy magas férfi folyamatosan kötekedett a rendőrökkel, igyekeztek őket munkavégzésükben fenyegetéssel megzavarni. A két személyhez csatlakozott további 3-4 személy, akik az úttesten kezdtek sétálgatni (az intézkedés helyszínén járda volt, ott az utasok biztonságosan várakozhattak), ezért őket fel is kellett szólítani ezen magatartásuk abbahagyására. Ők azonban közölték, hogy nekik joguk van akkor és ott sétálni, ahol és amikor akarnak. Mivel a gyalogosok közlekedésére vonatkozó szabálysértést az abbahagyására irányuló felszólítás ellenére tovább folytatták, a r. főtörzssászlós kilátásba helyezte a szabálysértés továbbfolytatása miatti előállításukat, valamint velük szemben szabálysértési eljárás kezdeményezését. Ezt követően a személyek csatlakoztak a járdán tartózkodó társaikhoz.

A r. főtörzssászlós elmondta azt is, hogy az intézkedés elején hozzá lépő, vele kötekedő hölgy közölte vele, hogy nincs joga napszemüveget viselni, miközben intézkedik. Tekintettel arra, hogy a r. főtörzssászlós gyógyászati szemüveget visel, melyet orvos írt fel részére – amit közölt is a hölgygel – az ötödik-hatodik ezen kérdéskört célzó kijelentést követően nem reagált a hölgy megjegyzéseire. A r. főtörzssászlós elmondta, hogy a prioritások végrehajtása alatt a jármű- valamint a csomagok átvizsgálását is végrehajtották. Ezen intézkedés alatt mindvégig vele volt a busz egyik utasa, akit a busz utasai jelöltek ki maguk közül, és ezen

férfi a teljes járműátvizsgálást rögzítette a nála lévő mobiltelefonnal. A busz utasai (leszámítva a korábban említett 4-6 főt) kifejtették, hogy ezen eljárást maximálisan korrektnek és emberségesnek tartják.

Ezen kifejezéseket használta az a férfi is, aki egyedülként jelezte az intézkedő rendőröknek, hogy szomjas. Mivel utastársai (akik az intézkedés megkezdésekor magukhoz vették enni-innivalójukat) nem reagáltak kijelentésére, a Rendész 201-es csoport saját vízkészletéből adott inni a férfinak.

A teljes rendőri intézkedés kb. 40-45 percet vett igénybe, ezt követően a busz utasaival szemben az intézkedést befejezték és közölték velük, hogy távozhatnak. A r. főörzszászlós kijelentette, hogy mindenkiel mindvégig emberi hangnemben, a vonatkozó jogszabályok és utasítások betartásával kommunikált.

A Bevetési Osztály vezetője összefoglalva megállapította, hogy az intézkedő rendőrök parancsnoka eleget tett az Rtv. 20. §-ban foglalt kötelezettségének. Az autóbusz átvizsgálására a Szolgálati Szabályzat 40. § (1) és (2) bekezdés a) és b) pontjai alapján került sor a panaszban ismertetett módon, az utasok által kijelölt személy mindvégig jelen volt, a busz átvizsgálását végig rögzítette mobiltelefonjával.

Az autóbusz pontos megállításának idejéről az osztályvezető nem tudott nyilatkozni, megjegyezni kívánta azonban a rendőri intézkedések időpontjával kapcsolatban, hogy a panaszok alapján 11 óra 30 perckor K. városnál igazoltatták az autóbusz utasait. Ez az intézkedés a panasz szerint több mint 2 órán keresztül tartott. Ezt követően 1 óra sem telt el, de K. városban újabb igazoltatásra került sor, ahol kb. 30 percig tartott az intézkedés. K. városból Budapestre az út kb. 80 km, ami az útvonaltervező programok és az autóbuszokra vonatkozó korlátozások figyelembe vételével legalább 1 óráig tarthatott. Ezek szerint 15 óra 45 perc és 16 óra között érkezhettek meg Budapestre, ahol közel 1 óra 30 percig álltak, azonban a több mint 10 km-es utat megtéve 16 óra 30 percre mégis megérkeztek az Erzsébet téri rendezvényre. Álláspontja szerint a panasz ezen része értékelhetetlen, a valóságnak nem felel meg, még akkor sem, ha 15 órakor igazoltatta őket a Rendész 201-es csoport. mivel a másfél órás intézkedés befejeztével még el kellett jutni az V. kerület, Erzsébet térre, ahová a panasz szerint 16 óra 30 perckor megérkeztek.

A beszerzett információk alapján az intézkedés alá vont személyek már eleve étellel és itallal szálltak le a buszról. Egy személy volt, aki vizet kért, neki a rendőrök saját készletükből adtak inni.

A fentiek alapján az osztályvezető megállapította, hogy a panaszolt rendőri intézkedés jogszerű és szakszerű volt, azzal kapcsolatban nem tudott megállapítani hiányosságot. A panaszokban szereplő bizonyítható ellentmondások (név, szolgálati hely ismerete annak közlése nélkül, az elemzett időpontbeli ellentmondások) álláspontja szerint a panaszt teljes egészében értékelhetetlenné teszik.

12) B. r. törzsőrmester 2010. augusztus 16-án kelt jelentése szerint a r. törzsőrmester 2010. július 4-én a bevetési csoport tagjaként látott el szolgálatot S. r. törzszászlós vezetésével Budapest közigazgatási területén a feloszlott Magyar Gárda rendezvényével kapcsolatban. Szolgálati teljesítése során 15 óra körül a „Rendező” utasítására a mobil csoport megjelent a

Budapest, N. út bevezető szakaszánál, mivel onnan rendőr kollégák kértek segítséget egy nagyobb csoport ellenőrzéséhez, igazoltatásához. A r. törzsőrmester feladata az összegyűjtött személyi igazolványokon szereplő adatok RK lapon történő rögzítése volt. A feladat gyors végrehajtása érdekében a r. törzssászlós beült a szolgálati gépjárműbe. Az adatok rögzítése után az okmányokat átadta az egyik kollégájának, aki azokat hiánytalanul visszaadta a tulajdonosoknak. Az intézkedés során más egyéb feladata nem volt, ezért a szolgálati gépjármű közvetlen közelében maradt, az intézkedés alá vont személyek közül senkivel nem beszélt.

H. r. őrmester 2010. augusztus 11-én kelt jelentése szerint a r. törzsőrmesternek ugyanez volt a feladata. Előadta, hogy egy személynél nem volt személyi igazolvány, az ő adatait bemondás alapján ellenőrizték le. Ugyanezen személy vizet kért tőle, mire a r. őrmester a saját táskájában lévő védőitalból egy fél literes ásványvizet átadott, ezt a férfi jó szándékkal, többször is megköszönte. A r. őrmester ruházatátvizsgálásban nem vett részt.

13) A rendőrség mellékelte a panaszosok Budapest, N. úton fogatosított igazoltatásáról kiállított RK lapot is. A feleség panaszos igazoltató lapján neve, anyja neve, személyazonosító igazolvány száma, születési helye, valamint ideje szerepel. A férj panaszos igazoltató lapján neve, anyja neve, személyazonosító igazolvány száma, születési ideje, valamint az intézkedés ideje szerepel (15 óra 55 perc).

14) A BRFK Rendészeti Szervek Bevetési Főosztály Bevetési Osztály r. hadnagyának jelentése szerint a – később a művelet parancsnokának kijelölt – r. hadnagy 2010. július 4-én reggel 7 órától biztosítási feladatot látott el. Szolgálat ellátása során körülbelül 16 óra 30 perckor azt az utasítást kapta, hogy öltözzön be védőfelszerelésbe és haladéktalanul jelenjen meg a Budapest V. kerület, József Attila utca és a Hercegprímás út kereszteződésénél, mert a rendezvény egyik főszervezőjét ki kell emelni a rendezvényről, mivel a rajta levő ruházat miatt bűncselekményt követett el. A feladat végrehajtására történő előkészület során azt az eligazítást kapta, hogy az Erzsébet téren levő színpad melletti füves területen található a célszemély, akit ki kell emelni, majd ezt követően a hasonló ruházatú személyekkel szemben is intézkedést kell kezdeményezni, ki kell őket is emelni. A feladat végrehajtására egy tíz főből álló bevetési egység (ebből két fő gépkocsivezető), valamint a Készenléti Rendőrség két csoportja állt rendelkezésére. A helyszínre útban voltak további bevetési egységek is.

Tekintettel arra, hogy a kapott utasítás és a rádióforgalmazás alapján a feladatot haladéktalanul meg kellett kezdeni, a Magyar Nemzeti Gárda szimpatizánsai (kb. 1000-1200 fő) által megtöltött térre a r. hadnagy a rendelkezésére álló csoportokkal bevonult. A színpad pontos helyének ismerete nélkül hatolt be az Erzsébet térre, majd a színpad felfedezését követően a színpad mögötti árnyékos, fás területen csoportosulást fedezett fel, ezért a csoportokkal ott megjelent. A r. hadnagy az árnyékos részhez érve azt tapasztalta, hogy a célszemély egy kb. 30 főből álló, 5-6 soros gyűrű közepén helyezkedik el. A gyűrű belső részénél álló személyek összekapaszkodva védték a célszemélyt, a külső gyűrűkben álló személyek kezeiket maguk mellett tartva álltak.

A rendőri erőfölény már ekkor sem állt fenn, a célszemély a r. hadnagy felszólítására nem lépett ki a gyűrűből, sőt társai a kimenekítést is megkezdték. A művelet végrehajtása során a r. hadnagy tonfát tartó kezét megragadta egy férfi, és a hadnagyot a földre rántotta, ahol tovább dulakodtak. A dulakodó férfi elfogását követően a r. hadnagy megkísérelte a célszemélyt a tömegben felismerni, de mivel őt nem látta, úgy döntött, hogy figyelemmel az

intézkedés körülményeire, és az őket körbevevő személyek ellenséges magatartására, kivonja a rendőri erőket a tömegből.

A r. hadnagy véleménye szerint amennyiben nem azonnal kellett volna végrehajtani a feladatot, valamint amennyiben megfelelő információval rendelkeztek volna a célszemély tartózkodási helyével és a körülötte állók létszámával kapcsolatban, 5-10 perc várakozást követően a négy BRFK-s és a négy készenléti rendőrségi bevetési egység igénybe vételével a célszemély kimenekítését meg tudták volna akadályozni.

15) A rendőrség által a kiemeléssel kapcsolatban rendelkezésre bocsátott videofelvételeken az alábbiak láthatók.

A rendőrségi (BRFK Rendészeti Szervek Bevetési Főosztály Bevetési Osztályának, a Készenléti Rendőrség beosztottja által és az ORFK KMGEI Információtechnológiai Osztálya által készített) kézi kamerás felvételek tanúsága szerint a rendőrök helyszínen való megjelenése során különböző fenyegető bekiabálások hangzottak el a résztvevők részéről, és többen megpróbálták megakadályozni, hogy a rendőrök a célszemélyt elfogják. A felvétel minősége miatt nem látható, hogy a műveleti parancsnok ellen irányuló hivatalos személy elleni erőszakot milyen magatartással valósította meg a férfi, azt azonban lehet látni, hogy egymással a földön dulakodnak. Ezt követően a közelben álló személyek fenyegetőleg léptek fel a rendőrökkel szemben, lökdösték és sértő kifejezésekkel illették őket.

Egy további felvételen [<http://www.youtube.com/watch?v=qhj7PJ34No8>] az hallható, hogy a riporter azt mondja, előállítottak egy férfit – az említett hivatalos személy elleni erőszak elkövetőjét –, és „ekkor könnygázt is bevetettek, mert többen megpróbálták megakadályozni az akciót. Végül nem alakult ki nagyobb dulakodás, a könnygáztól viszont többen rosszul lettek.” A képsoron az látható, hogy a fás területen tartózkodó rendőrök a tömeg fellépése hatására nem irányítottan, többször a levegőbe fújtak a náluk lévő paprika spray-ből. Nem látható olyan esemény, amelynek során közvetlen közélről fújtak le embereket.

A rendőrség által rendelkezésre bocsátott felvételeken a panaszos beazonosíthatóan nem látható.

16) Tekintettel arra, hogy a rendőrségi dokumentumok egy része minősített irat, a testület egyik tagja – miután 2011. januárjában a minősített iratokba betekintett – kérte titoktartási kötelezettsége alóli felmenését, valamint azt, hogy – többek között – jelen állásfoglalásban a Testület a minősített iratok tartalmára összefoglaló jelleggel hivatkozhatson. Az azóta eltelt időszakban a kérelemnek helyt adó, vagy azt elutasító döntést a rendőrség nem hozott, ezért – a további késedelem elkerülése érdekében – a Testület kénytelen volt állásfoglalását a rendelkezésre álló iratok alapján, a megismert minősített iratokra való utalás nélkül meghozni.

III.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrség által rendelkezésre bocsátott dokumentumok alapján vizsgálat tárgyává tette a panaszosok három alkalommal történő igazoltatását, a részrehajlásmentes eljárás követelmények érvényesülését az intézkedések során, a szolgálati fellépés módjára vonatkozó szabályok megfelelő betartását, a panaszosok személyes

adatainak rögzítését, valamint azt, hogy az Erzsébet téren fellépő rendőrök intézkedései érinthették-e a panaszosok alapvető jogait.

A Testület megállapította, hogy a rendőri fellépés érintette a panaszosoknak a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: Alkotmány) 2. §-ának (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvéből levezethető tisztességes eljáráshoz, 54. §-ában (1) bekezdésében rögzített emberi méltósághoz, valamint az abból levezethető testi épséghez, 55. §-ának (1) bekezdése szerinti személyi szabadsághoz, és 58. § (1) bekezdésében rögzített mozgásszabadsághoz való alapvető jogukat az alábbiak szerint.

IV.

A Testület elsőként a K. város környékén foganatosított intézkedést vizsgálta.

A panaszosok sérelmezték az intézkedés tényét, a megállítási körülményeit, valamint azt, hogy közel két órán keresztül a napon kellett várakozniuk. Sérelmezték továbbá, hogy az intézkedő rendőr az intézkedés okaként általános igazoltatást jelölte meg, valamint hozzátette, hogy körözött bűnözőket keresnek.

1) Az igazoltatás jogalapjának vizsgálata során a Testület az alábbiakat állapította meg.

a) A rendőrségi dokumentumok szerint az országos rendőr-főkapitány fokozott ellenőrzést rendelt el 2010. július 4-én 0 órától 24 óráig az ország egész területét érintően a gyorsforgalmi úthálózatra, az egy és két számjegyű főutakra, valamint az azokkal párhuzamos utakra. A fokozott ellenőrzés célja az ország területén jogellenesen tartózkodók felderítése, valamint a közlekedés biztonságának további javítása. Az egyedi utasítás szerint ennek érdekében a rendőri állomány mélységi ellenőrzéseket végez, valamint a járművek műszaki állapotát, a járművek forgalomban részvételének feltételeit, valamint a járművek vezetőit, azok vezetésre képes állapotát és vezetésre jogosultságát ellenőrzi. Ennek keretében igazoltatásokat, ruházat, csomag és jármű átvizsgálást hajt végre. Az indokolás szerint a közlekedésbiztonság javításának egyik lehetséges eszköze a járművek és az azokat vezető személyek váratlan ellenőrzése. Az ellenőrzéseknek elsősorban a 9 vagy több személy szállítására alkalmas járművekre kell kiterjednie.

A fokozott ellenőrzés szabályait az Rtv. 30. § (1) bekezdése tartalmazza. A hivatkozott jogszabályhely szerint „a Rendőrség a bűncselekmény elkövetőjének elfogása és előállítására, vagy a közbiztonságot veszélyeztető cselekmény vagy esemény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott nyilvános helyen vagy a közterület kijelölt részén az oda belépőket vagy az ott tartózkodókat igazoltathatja. A (2) bekezdés alapján „a Rendőrség az (1) bekezdésben írt cél elérése érdekében épületet, építményt, helyszínt, csomagot és járművet átvizsgálhat.”

A Szolgálati Szabályzat 39. §-ának (1) és (2) bekezdése szerint a fokozott ellenőrzés összehangolt és koncentrált rendőri szolgálati tevékenység, amelynek során a rendőrhatalom illetékességi területét vagy annak egy részét lezárják, és az ott-tartózkodókat igazoltatják. Fokozott ellenőrzés végrehajtását az egész ország területén vagy több megye illetékességi területén az országos rendőrfőkapitány, a bűnügyi főigazgató, a rendészeti főigazgató, illetékességi területén a rendőrfőkapitány, a bűnügyi igazgató, a rendészeti igazgató, a

rendőrkapitány vagy az ügyeletvezető, határrendészeti kirendeltség vezetője, továbbá a hatáskörük szerint ellátott speciális feladatok végrehajtása során a Repülőtéri Rendőr Igazgatóság igazgatója, a Köztársasági Őrezred parancsnoka vagy a Készenléti Rendőrség parancsnoka rendelheti el.

Az ORFK vezetője által elrendelt fokozott ellenőrzésre tekintettel a Jász-Nagykun-Szolnok megyei rendőrfőkapitány helyettes 2010. július 2-án intézkedési tervet adott ki a „Magyar Nemzeti Gárda” 2010. július 4-én Budapesten megtartásra kerülő avatásával kapcsolatos megyei közlekedésrendészeti feladatok végrehajtására. Az intézkedési terv szerint az általános ellenőrzésen túl kiemelt figyelmet kell fordítani minden olyan gépjármű ellenőrzésére, amelyről külsőségei alapján (zászlók, transzparenszek, feliratok, a gépjárműben tartózkodó személyek ruházata stb.) feltételezhető, hogy az avatási ünnepségre tart.

Az intézkedési terv 2010. július 3-ai kiegészítése szerint elsősorban a Budapest irányába haladó forgalmat kell ellenőrizni, különös tekintettel az autóbuszokra, konvojban közlekedő, szemmel láthatólag összetartozó gépjármű oszlopokra. Az üzemképes forgalom ellenőrző technikai eszközök használatának ki kell terjednie a feltehetőleg a rendezvényre tartó gépjárművek, ilyen gépjárművekből álló konvojok dokumentálására is, továbbá az ilyen eszközök alkalmazásával előjelző és információ továbbító tevékenység végzése indokolt. A fokozott ellenőrzés parancsnoka részére haladéktalanul jelenteni kell a feltehetőleg a rendezvényre tartó gépjárművek, vagy ilyen gépjárművekből álló konvojok haladását, illetve azt, ha ezzel kapcsolatban bármilyen rendőri intézkedés válik szükségessé.

Fentiekből egyértelműen kitűnik, hogy az országos rendőr-főkapitány egyedi utasítása, valamint az arra épülő intézkedési terv célja nem fedi egymást. Míg az egyedi utasítás szerint a fokozott ellenőrzés célja az illegális bevándorlók kiszűrése, valamint a közlekedési balesetek visszaszorítása, az intézkedési terv egyértelműen a rendezvényre tartók ellenőrzését tűzi ki célul.

b) A kapitányságvezető jelentése szerint az intézkedés jogalapja az Rtv. 29. §, valamint az Rtv. 30. § (1) bekezdése volt. A Testület álláspontja szerint azonban nem jelölhető meg az intézkedés jogalapjaként a fokozott ellenőrzés egy olyan esetben, amikor minden kétséget kizáróan megállapítható, hogy az intézkedés célja nem egyezik a fokozott ellenőrzés kitűzött céljával. Márpedig jelen esetben az intézkedő rendőrök az intézkedési terv keretében foganatosították az igazoltatást, tehát az intézkedés célja a 2010. július 4-én megtartott megemlékezésre tartók ellenőrzése volt, nem pedig az egyedi utasításban meghatározott célok valamelyike. Ezt támasztja alá az intézkedő rendőrök jelentése is, amely szerint az ügyeletvezető utasította őket, hogy állítsanak meg egy Szarvas irányából K. város irányába érkező autóbust, amire árpádsávós zászlót függesztettek ki.

Tekintettel arra, hogy fentiek miatt az igazoltatás jogalapja nem lehetett a fokozott ellenőrzés, a Testület a panasz ezen része kapcsán eltekint a fokozott ellenőrzés jogszerűségének vizsgálatától.

c) Az igazoltatás szabályait az Rtv. 29. § (1) bekezdése tartalmazza. A hivatkozott jogszabályhely szerint „a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából,

közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani”. Mivel sem a kapitányságvezető tájékoztató levele, sem pedig az intézkedő rendőrök jelentése nem jelölte meg a fenti jogszabályhelynek az igazoltatás alapjául szolgáló fordulatát, a Testületnek azt kellett megvizsgálnia, hogy a konkrét esetben az igazoltatási célok valamelyike fennállhatott-e.

Az Országos Rendőr-főkapitányság által 2008-ban a rendőri igazoltatásról az állampolgárok részére kiadott tájékoztató II. 4. pontja a következőket fogalmazza meg: „Az igazoltatás – mint minden rendőri intézkedés – célhoz kötött. A gyakorlatban ugyanakkor rendkívül nehéz meghatározni, hogy pontosan milyen esetekben indokolt egy állampolgár igazoltatása, a mindennapi életben előforduló élethelyzetek sokszínűsége miatt pedig az általánosítás még nehezebb. [...] Az igazoltatás tekintetében leginkább alapelvek határozhatók meg, amelyek közül a legfontosabb, hogy az igazoltatás nem lehet önmagáért való, mindig kell lennie valamilyen alapjának és céljának.”

Az Rtv. idézett §-a alapján megállapítható, hogy a törvény meglehetősen tág teret és szabad értelmezést biztosít az igazoltatás indoklását illetően. A Testület arra az álláspontra helyezkedett, hogy a rendőri igazoltatásról készített tájékoztató, mint egyfajta módszertani útmutató a fenti tág értelmezésű jogszabályhely vonatkozásában helyesen hívja fel a figyelmet arra, hogy az igazoltatás (mint minden rendőri intézkedés) célhoz kötött, minden esetben ésszerű indokának kell lennie. Az említett tájékoztató ugyanis alapelveként rögzíti, hogy az igazoltatás nem lehet önmagáért való, mindig kell lennie valamilyen alapjának és céljának. A Testület álláspontja szerint ez a széles intézkedési jog nem válhat parttalanná, vagy önkényessé. Ezért is van kiemelt jelentősége annak, hogy az igazoltatásnak legyen célja, legyen ésszerű indoka, az intézkedés alá volt személy pedig ezt az indokot ismerhesse meg az intézkedést megelőzően.

Az intézkedési terv, valamint az intézkedő rendőrök jelentése alapján megállapítható, hogy az intézkedés tényleges célja a július 4-ei rendezvényre tartók ellenőrzése volt. Azt azonban, hogy erre valójában miért van szükség (közrend vagy közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból) egyik dokumentum sem említi.

A Testület álláspontja szerint a célhoz kötöttség elvéből kiindulva önmagában az a tény, hogy a panaszosok egy bejelentett és a rendőrség által tudomásul vett rendezvényre tartanak – és ez külső jegyek alapján a külvilág számára is egyértelmű – nem ad elegendő okot arra, hogy rendőri intézkedés alá vonják őket.

Fentiek miatt a Testület megállapította, hogy a panaszosok igazoltatására jogalap nélkül került sor, így az intézkedés sértette a panaszosok személyes adatok védelméhez fűződő jogát.

2) A Testület a továbbiakban azt vizsgálta, hogy az intézkedés során érvényesült-e a részrehajlás-mentes eljárás követelménye.

Az Rtv. 13. § (2) bekezdése szerint „a rendőr köteles a törvény rendelkezésének megfelelően, részrehajlás nélkül intézkedni”. Az Rtv. indokolása szerint a törvény előtti egyenlőség alkotmányos követelményére tekintettel a rendőri intézkedés törvényi feltételeinek

megvalósulása esetén a rendőr az érintett személyére tekintet nélkül – bárkivel szemben – köteles eljárni. A rendőri intézkedés során fajra, nemre, vallásra, politikai meggyőződésre tekintettel különbséget tenni nem szabad, e minőség a rendőri intézkedés megtételének vagy elmulasztásának alapja nem lehet.

Mivel az intézkedési tervből és a jelentésből kitűnik, hogy a buszt, amellyel a panaszosok utaztak kizárólag azért állították meg, mert külsőségei alapján feltételezhető volt, hogy a július 4-ei rendezvényre tart, továbbá sem az intézkedő rendőrök, sem pedig a kapitányságvezető nem jelölték meg az intézkedés pontos célját, a Testület megállapította, hogy az intézkedő rendőrök döntésében a panaszosok és társaik – vélt vagy valós – politikai nézetei meghatározó szerepet játszottak.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának a hátrányos megkülönböztetés tilalmával kapcsolatban alkalmazott tesztje (ld. pl. a Rasmussen kontra Dánia, 8777/79. számú ügy) szerint akkor sérül a diszkrimináció tilalma, ha (i) összehasonlítható helyzetben lévő személyekkel szemben (ii) eltérő bánásmód valósul meg, és annak (iii) nincs objektív és ésszerű oka.

A Testület ezért azt vizsgálta, hogy a megkülönböztetés indokolt volt-e. Az igazoltatásra a rendezvény helyszínétől körülbelül 145 km-re, K. város környékén került sor. A Testület álláspontja szerint az elmúlt néhány év tapasztalataira figyelemmel indokolt lehet a rendezvényre érkezők ellenőrzése, ugyanakkor erre – az eset összes körülményének függvényében – legfeljebb a rendezvény közvetlen közelében indokolt sort keríteni. A Testület a rendezvény és az igazoltatás helyszíne közötti nagy térbeli és időbeli távolság miatt úgy ítélte meg, hogy minden további vizsgálat nélkül megállapítható: a tagadhatatlanul a – vélt vagy valós – politikai meggyőződésen alapuló megkülönböztetésnek objektív és ésszerű indoka nem lehetett.

Fentiek alapján az intézkedő rendőrök a részrehajlás Rtv. 13. §-ában foglalt tilalmát megsértve jártak el, ami miatt sérült a panaszosok tisztességes eljáráshoz való joga.

3) A panaszosok sérelmezték, hogy az intézkedés közel két órát vett igénybe.

Az intézkedés időtartamával kapcsolatban a kapitányságvezető tájékoztatta a Testületet arról, hogy az első személy adatait 11 óra 27 perckor jegyezték fel, az első a számítógépes rendszerből történő lekérdezésre 11 óra 36 perckor került sor, míg az utolsó személy adatainak rögzítése a manuális nyilvántartásban 12 óra 9 perckor, az utolsó lekérdezés pedig 12 óra 50 perckor történt. A fentiekből kiderül, hogy egy személy igazoltatása és adattárból lekérése kevesebb, mint 2 percet vett igénybe. Az igazoltatás és a lekérés közötti idő azért volt viszonylag hosszú, mert az ügyeletes előbb manuálisan rögzít több személyt és adatot, és ezt követően kezdi meg a nyilvántartásokban történő ellenőrzést. A számítógépes rendszerből a lekérdezések folyamatosak voltak, ennél rövidebb idő alatt nem volt lehetséges végrehajtani az adattárból történő lekéréseket.

A Testület elfogadta a kapitányságvezető fenti magyarázatát, ugyanakkor **tekintettel arra, hogy az igazoltatást jogszerűtlennek ítélte, a várakoztatás kapcsán is megállapította a panaszosok mozgásszabadsághoz való alapvető jogának sérelmét.**

4) A panaszosok sérelmezték, hogy az intézkedő rendőr hirtelen karjelzése miatt a sofőr vészfékezésre kényszerült, aminek következtében egy utas meg is sérült, mentőt is kellett hívni hozzá.

Az intézkedő rendőrök jelentése szerint a karjelzést a megállításra 150-200 méter távolságból adták ki, így az autóbusz vészfékezés, vagy hirtelen megállás nélkül biztonságosan meg tudott állni úgy, hogy forgalmi akadályt nem képezett, mások közlekedésének biztonságát nem veszélyeztette. Az intézkedés során megkereste őket az egyik utas azzal, hogy a hirtelen fékezés miatt beütötte a fejét, és fájjalja, ezért a rendőrök mentőt hívtak hozzá, akik megvizsgálták és megállapították, hogy sérülése nincs. A busz vezetője elmondta, hogy a karjelzést megfelelő időben kapta és biztonságosan meg tudott állni.

A hirtelen megállás tekintetében a panaszosi és a rendőri állítások ellentmondónak bizonyultak, tekintve azonban, hogy a panaszosok saját maguk tekintetében ezzel a momentummal kapcsolatban nem is terjesztettek elő panaszt, utastársuk vonatkozásában pedig – meghatalmazás hiányában – joghatályosan nem élhetnek panasszal, a Testület ezt a kérdést a továbbiakban nem vizsgálta.

V.

A Testület ezt követően a K. város környékén foganatosított intézkedések jogszerűségét vizsgálta meg.

A panaszosok sérelmezték az intézkedés tényét, kifogásolták, hogy igazoltatásuk során lakcímkártyájukat is elkérte tőlük az intézkedő rendőr azzal a megjegyzéssel, hogy amennyiben nem adják oda, tovább tart az igazoltatás. A panaszosok sérelmezték továbbá, hogy az intézkedő rendőrök ruházatán nevük és azonosító számuk az intézkedés során nem volt látható módon feltüntetve.

1) Az igazoltatás jogszerűségének vizsgálata során a Testület az alábbi megállapításokra jutott. Az eset kapcsán megküldött rendőri jelentések (lsd. II. rész 7), 8) pontok), valamint a BKMRK megbízott főkapitány helyettesének tájékoztató levele megegyezik abban, hogy az intézkedő rendőrök a kérdéses napon fokozott ellenőrzésben vettek részt, a megbízott főkapitány helyettes az egész ország területére kiterjedő fokozott ellenőrzés elrendeléséről szóló egyedi utasítást, valamint a Bács-Kiskun megye területére kiterjedő fokozott ellenőrzés végrehajtására vonatkozó végrehajtási tervet is megküldte. V. r. törzsőrmester és J. r. őrmester, valamint N. r. törzssászlós és G. r. főtörzsőrmester jelentései azonban az intézkedés jogalapjaként az Rtv. 29. § (1) bekezdését jelölték meg.

A fentiek ismeretében annak ellenére, hogy az intézkedő rendőrök az intézkedés jogalapjaként jelentéseikben az Rtv. 29. § (1) bekezdését jelölték meg, többen közülük a jelentésekben azt is jelezték, hogy fokozott ellenőrzés keretében állították meg a buszt és igazoltatták utasait, ezért a Testület úgy ítélte meg, hogy az igazoltatás jogalapja valójában a fokozott ellenőrzés volt.

Ezt erősíti az a tény is, hogy a buszt, illetve az utasok ruházatát a K. város közeli igazoltatás során nem vizsgálták át, hanem valóban csak azokat az intézkedéseket foganatosították, amelyek a fokozott ellenőrzés meghatározott céljainak érvényesüléséhez szükségesek voltak.

Az Rtv. 30. § (1) bekezdése szerint „a Rendőrség a bűncselekmény elkövetőjének elfogása és előállítására, vagy a közbiztonságot veszélyeztető cselekmény vagy esemény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott nyilvános helyen vagy a közterület kijelölt részén az oda belépőket vagy az ott tartózkodókat igazoltathatja. A (2) bekezdés alapján „a Rendőrség az (1) bekezdésben írt cél elérése érdekében épületet, építményt, helyszínt, csomagot és járművet átvizsgálhat.”

A Szolgálati Szabályzat 39. §-ának (1) és (2) bekezdése szerint a fokozott ellenőrzés összehangolt és koncentrált rendőri szolgálati tevékenység, amelynek során a rendőrhatalóság illetékességi területét vagy annak egy részét lezárják, és az ott-tartózkodókat igazoltatják. Fokozott ellenőrzés végrehajtását az egész ország területén vagy több megye illetékességi területén az országos rendőrfőkapitány, a bűnügyi főigazgató, a rendészeti főigazgató, illetékességi területén a rendőrfőkapitány, a bűnügyi igazgató, a rendészeti igazgató, a rendőrkapitány vagy az ügyeletvezető, határrendészeti kirendeltség vezetője, továbbá a hatáskörük szerint ellátott speciális feladatok végrehajtása során a Repülőtéri Rendőr Igazgatóság igazgatója, a Köztársasági Őrezred parancsnoka vagy a Készenléti Rendőrség parancsnoka rendelheti el.

Bár kérdéses, hogy a 30. § azon felhatalmazása, amely szerint „a közbiztonságot veszélyeztető esemény” megelőzése érdekében elrendelhető fokozott ellenőrzés, magában foglalja-e az általános közlekedésrendészeti célú fokozott ellenőrzés lehetőségét (azon az alapon például, hogy a közúti közlekedésben nem zárható ki balesetek bekövetkezése), a hatályos, meglehetősen pontatlan szabályozás értelmezési lehetőségeinek és a közlekedésbiztonság legitim céljának figyelembe vételével a Testület arra következtetésre jutott, hogy a fokozott ellenőrzés elrendelésének jogszabályi feltételei a főutakon fennálltak – a panaszolt intézkedés pedig ezen a területen történt.

A Testület megítélése szerint a fokozott ellenőrzés elrendelésére ezért jogszerűen került sor, és mivel a panaszolt intézkedést a fokozott ellenőrzés keretében hajtották végre, az igazoltatás is jogszerű volt, ezért alapjogi sérelem az intézkedés jogszerűsége tekintetében nem valósult meg.

2) A továbbiakban vizsgálni kellett, hogy jogszerűen került-e sor a lakcímkártya elkérésére.

Az igazoltatással kapcsolatos kötelezettségeket az Rtv. 29. § (2) bekezdése rögzíti, hogy az „igazoltatott köteles a személyazonosító adatait hitelt érdemlően igazolni”. Ez a bekezdés rendelkezik arról is, hogy a „személyazonosságot – a személyazonosító igazolványon túl – minden olyan hatósági igazolvány igazolja, amely tartalmazza a személyazonosításhoz szükséges adatokat”, végül hogy az „igazoltatott kizárólag ezen okmányok egyikének bemutatására kötelezhető”. A 29. § (8) bekezdése rendelkezik arról, hogy mit kell személyazonosító adaton érteni: „az érintett személy nevét, születési helyét, születési idejét és anyja születési családi és utónevét”.

Az Rtv. hatályos szabályai szerint tehát igazoltatás során a lakcímkártya átadására az igazoltatott nem kötelezhető. Szintén nem kötelezhető a lakcímkártyán szereplő adatok közlésére. Ez következik részben logikai értelmezéssel abból, hogy a lakcímadatok okmánnyal való igazolásának kötelezettsége alóli mentesítés kiüresedne, ha az érintett egyébként kötelezhető volna a lakcímkártyán szereplő adatok közlésére, másrészt abból, hogy

az Rtv. 29. § (3) bekezdés a személyazonosító adatok rögzítését írja elő, illetve teszi lehetővé, ezek között pedig a laccímadatok nem szerepelnek.

Az Avtv. 3. § (1) bekezdése szerint személyes adat akkor kezelhető, ha ahhoz az érintett hozzájárul. Bár elvileg felvethető, hogy laccímadatainak közlésekor a panaszos hozzájárulását adta az adatok kezeléséhez, a Testület álláspontja szerint a közhatalmi feladatot ellátó rendőr és az intézkedés alá vont személy aszimmetrikus viszonyában e jogszabályhely alapján nem tekinthető jogszerűnek sem az adatkérés, sem az adatrögzítés.

Bár a férj panaszos igazoltató lapját a rendőrség nem küldte meg a Testület részére, a Testület elfogadta a férj panaszos azon állítását, hogy laccímkártyáját elkérték, tekintettel arra, hogy a Testülethez eljuttatott legtöbb igazoltató lapon – így a feleség panaszos igazoltató lapján is – az eljáró rendőrök rögzítették a laccímadatokat.

A Testület számára – a megküldött igazoltató lapok alapján – egyértelmű volt tehát, hogy sor került a laccímkártyák elkérésére, ezért a fentiek alapján a rendőrség eljárása sértette a panaszosok személyes adatok védelméhez fűződő jogát.

Mivel a rendelkezésre álló információk egymásnak ellentmondóak voltak, és a panaszosokkal szemben foganatosított intézkedésről a Testületnek nem állt rendelkezésére videofelvétel, nem tudott megnyugtatóan állást foglalni abban a kérdésben, hogy elhangzott-e az intézkedő rendőr részéről olyan kijelentés, hogy amennyiben az intézkedés alá vontak nem adják át a laccímkártyájukat, tovább tart az intézkedés. **Fentiek miatt az emberi méltósághoz való jog sérelme e tekinteten nem volt megállapítható.**

3) A panaszosok sérelmezték hogy az intézkedő rendőrök ruházatán az azonosító szám és a név nem volt láthatóan feltüntetve.

A BMRFK főkapitány helyettesének tájékoztatása szerint a helyszínen szolgálatot teljesítő állomány tagjai az évszaknak megfelelő szolgálati egyenruhában láttak el a szolgálatát, amelyen azonosító jelvényt, valamint névkitűzőt viseltek. Hasonlóképpen nyilatkozott N. r. törzssászlós és G. r. törzsőrmester is, akik jelentésükben azt írták, hogy a szolgálati öltözet nyári pantalló, fehér ing és láthatósági mellény volt, amelyet szolgálati azonosító jelvénnel és rendfokozati jelzéssel láttak el. Az intézkedést követően a r. főtörzsőrmestertől egy személy megkérdezte a nevét, jelvényt, szolgálati helyét valamint parancsnok nevét, amelyről ő tájékoztatást is nyújtott. V. r. törzsőrmester valamint J. r. őrmester jelentése szerint az ing felett láthatósági átvetőt viseltek, ez alatt volt látható az azonosító jelvény és a névkitűző. J. őrmester a láthatósági átvetőn kitűzte a hímzett névkitűzőt és a rendfokozati jelzést, kérésre meg is mutatta a névkitűzőt. A motorkerékpárral szolgálatot teljesítő két r. főtörzsőrmester – jelentésük szerint – motoros védőruházatban volt, szolgálati ruházatukon elhelyezték jelvényüket, állományjelzőjüket, rendfokozati jelzésüket, valamint az állományjelző alatt a rendszeresített tépőzár jelvényt is.

A Testület megjegyzi, hogy állandó gyakorlata szerint a rendőrök azonosíthatóságát kiemelt fontosságúnak tartja, hiszen az eljárással kapcsolatos egyes garanciális jogosítványok csak ennek megvalósulása esetén gyakorolhatóak érdemben.

Az Rtv. 20. §-a tartalmaz a rendőri intézkedéssel kapcsolatban garanciális kötelezettségeket, így a (3) bekezdés a szolgálati igazolvány vagy azonosító jelvény felmutatásának kötelezettségét, a (4) bekezdés pedig azt, hogy ha „a rendőr egyenruhát visel, de az intézkedés során azonosító jelvénye nem látható, vagy azt nem viseli, akkor a ruházatán azonosító jelvényének számát jól láthatóan fel kell tüntetni”.

2010. március 1. napján hatályba lépett a Magyar Köztársaság Rendőrsége Öltözködési Szabályzatának kiadásáról szóló 10/2010 (OT 6.) ORFK utasítás; 5. mellékletének 9. b) pontja szerint „a szolgálati azonosító jelvényt a szolgálati, gyakorló és speciális ruházaton és a láthatósági mellényen kell viselni. Az azonosító jelvényt – a bevetési póló, zubbony, kabát kivételével – a zubbony, a szolgálati dzseki (téli, nyári), a hosszú és rövid ujjú ing (szürke vagy kék, fehér), a gyakorló zubbony, a motoros ruha (téli, nyári), a kutyavezető kabát, valamint a láthatósági mellény bal mellzsebén a zsebfedő alatt, annak rögzítő gombjára gombolva, annak hiányában annak képzeletbeli helyére tűzve kell viselni”.

Tekintettel arra, hogy a panaszolt esetben a Testületnek nem állt rendelkezésére videofelvétel, nem tudta a panaszosi és a rendőri előadás közötti ellentmondást feloldani, ezért a panaszosok tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét e tekintetben nem tudta megállapítani.

VI.

A Testület végül a Budapest, N. úton fogatosított intézkedés-sorozatot vizsgálta.

A panaszosok sérelmezték az intézkedés tényét, a ruházatátvizsgálást, laccímkartájának elkérését, valamint az intézkedő rendőrök bánásmódját. Kifogásolták továbbá, hogy többen próbáltak vizet kérni a buszról, de senkit nem engedtek oda.

1) Az intézkedés jogszerűségével kapcsolatban az alábbiakat állapította meg a Testület. A rendőrségi dokumentumok szerint Budapest rendőrfőkapitánya fokozott ellenőrzést rendelt el 2010. július 4-én 0 órától 24 óráig a főváros teljes területére. Az egyedi utasítás indokolása kiváltó okként arra az információra utalt, hogy a megjelölt napra egy magánszemély a főváros V. kerületében található Erzsébet térre, valamint a Felvonulási tér - Andrássy út - Bajcsy-Zsilinszky út - Hajós utca útvonalra demonstráció megtartását jelentette be, amely rendezvényen jelentős számú résztvevő megjelenése volt várható. A tüntetés biztosítása, illetve a gyülekezési joggal élők és a járókelők biztonságának biztosítása érdekében indokoltnak tartották a főváros területén való fokozott ellenőrzés elrendelését.

A Szolgálati Szabályzatnak a jelen állásfoglalás IV. rész 2) a) pontjában már ismertetett 39. §-a meghatározza a fokozott ellenőrzés fogalmát: „összehangolt és koncentrált rendőri szolgálati tevékenység, amelynek során a rendőrhatalóság illetékességi területét vagy annak egy részét lezárják, és az ott tartózkodókat igazoltatják”.

Az Rtv. fokozott ellenőrzést szabályozó – IV. rész 2) a) pontjában már szintén ismertetett – 30. § (1) bekezdése értelmében „a rendőrség a bűncselekmény elkövetőjének elfogása és előállítására, vagy a közbiztonságot veszélyeztető cselekmény vagy esemény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott nyilvános helyen vagy a közterület kijelölt részén az oda belépőket vagy az ott tartózkodókat igazoltathatja.”

Ugyanezen törvényhely (3) bekezdése alapján „a rendőrség a rendezvény, az esemény, továbbá a közlekedés biztonságát, a közterület rendjét veszélyeztető jogellenes cselekmény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott területre belépők és az ott tartózkodók ruházatát és járművét átvizsgálhatja, illetőleg az üzemeltető által előírt feltételek megtartását ellenőrizheti, a közbiztonságra veszélyt jelentő anyagokat, eszközöket lefoglalhatja, illetőleg azoknak a rendezvény, esemény helyszínére való bevitelét megtilthatja.”

A fokozott ellenőrzés elrendelésének jogszabályi feltételei a Testület szerint – a panaszosok által felkeresni kívánt rendezvény előzményei és az azzal párhuzamosan tartott rendezvénysorozatot a korábbi években ért támadások miatt – a rendezvénnel közvetlenül érintett terület vonatkozásában fennálltak, a panaszolt intézkedés azonban nem ezen a területen történt.

A Testület ismét felhívja a figyelmet arra, hogy a fokozott ellenőrzés elrendelése vonatkozásában – csakúgy, mint az Rtv. V. és VI. Fejezetében szabályozott többi rendőri intézkedés, illetve kényszerítő eszköz alkalmazása esetében – alkalmazni kell az Rtv. 15. § szerinti arányosság követelményét [„(1) A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. (2) Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.”].

A fokozott ellenőrzésnek a főváros teljes területére történő elrendelése olyan esetekben, amikor rendezvényt csak Budapestnek egy jól behatárolható területén (jelen panaszügyben az Erzsébet tér, illetőleg a Felvonulási tér - Andrassy út - Bajcsy- Zsilinszky út - Hajós utca útvonalon) tartják, az arányosság követelményét nem veszi kellően figyelembe. A Testület álláspontja szerint a fokozott ellenőrzésre hivatkozással kizárólag a rendezvény közvetlen közelében indokolt intézkedéseket fogantatosítani, mivel csak ott lehet teljes bizonyossággal megállapítani, hogy valaki a rendezvényre érkezett-e vagy sem, illetve, hogy a közbiztonságra veszélyes eszközt tart-e magánál vagy sem. A rendezvény biztonsága szempontjából ugyanis irreleváns, hogy ki utazik a buszon az út során, csak annak van jelentősége, hogy a rendezvény területére ki lép be, és aki belép, tart-e magánál közbiztonságra veszélyes eszközt.

A rendezvénytől távoli igazoltatás és átvizsgálás ráadásul azt sem zárja ki, hogy utóbb az intézkedéssel érintett személy a közbiztonságra veszélyes eszközt vegyen magához, ezért az intézkedés az elérni kívánt, egyébként legitim cél (a közbiztonság fenntartása) elérésére nem is alkalmas, tehát a szükségesség-alkalmasság-arányosság tesztnek már az alkalmassági követelményét sem teljesíti.

Mivel a rendőrségi iratok tanúsága szerint a panaszosokat a fokozott ellenőrzés keretében igazoltatták, a Testület megállapította, hogy a fokozott intézkedés keretében végzett igazoltatás a kérdéses területen az arányosság követelményébe ütközött, ezért a Testület úgy ítélte meg, hogy az jogszerűtlen volt és sértette a panaszosok személyes adatok védelméhez fűződő jogát.

2) A panaszosok sérelmezték, hogy az intézkedő rendőrök elkérték a lakcímkártyájukat.

A BRFK megküldte a Testületnek a Budapest, N. úton foganatosított igazoltatások alkalmával a panaszosok igazoltatása során rögzített RK lapokat. Az igazoltató lapokon a panaszosok különböző adatai szerepelnek, így nevük, születésük helye és ideje, anyjuk neve, személyazonosító igazolványuk száma, az igazoltatás pontos ideje, egyik panaszos igazoltató lapján sem szerepel azonban a lakcíme.

A Testület nem tudta kizárni annak a lehetőségét, hogy a panaszosok lakcímkártyáját elkérték az intézkedő rendőrök, tekintettel azonban arra, hogy lakcímadataikat nem rögzítették, a Testület a panaszosok személyes adatok védelméhez való jogának sérelmét nem állapította meg.

3) A panaszosok nem tartották megalázónak, mégis sérelmezték a velük szemben alkalmazott ruházat-átvizsgálást.

Mivel a Testület a IV. rész 1) pontjában már megállapította, hogy a panaszosokkal szemben a fokozott ellenőrzés alapján foganatosított igazoltatás jogszerűtlen volt, a fokozott ellenőrzés keretein belül végzett ruházat átvizsgálást is jogszerűtlennek minősítette, és úgy ítélte meg, hogy sérült a panaszosok tisztességes eljáráshoz való joga.

4) A panaszosok végül sérelmezték, hogy többen szerettek volna a buszról vizet kérni, azonban senkit nem engedtek oda. Panaszuk kiegészítése szerint mindenki kért vizet, mivel a tűző napon álltak és gyermek is volt velük. Végül egy hölgy társukat kísérettel a vizükhöz engedték, hogy lehozzon a buszról pár palack ásványvizet.

Ezzel kapcsolatban az intézkedő rendőrök jelentéseikben egybehangzóan leírták, hogy az utasok, mielőtt leszálltak volna a buszról, vettek magukhoz ételt és italt. Állításuk szerint egy férfi utas kért tőlük vizet, akinek – mivel utastársai kérésére nem reagáltak – az intézkedő rendőrök saját készletükből adtak egy üveggel. Ezt erősítik meg a panaszosokkal egy buszon utazó társaik előadásai is, többen is beszámoltak ugyanis arról, hogy volt tudomásuk arról, hogy valaki vizet kér, ők magukban azonban nem kértek.

A Testület a panaszosok és a rendőrök állítása közötti ellentmondását nem tudta feloldani, ezért úgy foglalt állást, hogy az emberi méltósághoz való jog sérelme e tekintetben nem megállapítható.

VII.

Bár nem állapítható meg egyértelműen, hogy a panaszosokat és társaikat egymás után intézkedés alá vonó rendőrök egymás intézkedéseiről tudtak-e, vagy sem, a Testület vizsgálata tárgyává tette az egymást követő intézkedések kumulatív hatását is.

A panaszosok Békéscsabáról indultak Budapestre, e körülbelül három órás út során három alkalommal igazoltatták őket, és ennek során összesen (a rendőrségi adatokat figyelembe véve) körülbelül három órát kellett várakozniuk, kevés híján lekésték arról a bejelentett és a

rendőrség által tudomásul vett rendezvényről, amelynek érdekében Budapestre kívántak utazni.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának esetjogában ismert és tilalmazott az a hatósági magatartás, amely közvetlenül nem korlátozza valamely alapjog gyakorlását, ám olyan körülményeket teremt, amelyek eltántorít(hat)ják az érintettet a joggyakorlástól (ez az úgynevezett „chilling effect”, elbizonytalanító hatás).

A Bíróság gyakorlatában ez is a kérdéses alapjog sérelmét valósíthatja meg, mivel a joggarantálására irányuló pozitív állami kötelezettség elmulasztását jelenti (lásd például: Baczkowski és mások kontra Lengyelország, 1543/06. számú ügy, 67. §).

A Testület úgy ítélte meg, hogy a háromszori igazoltatás és az összességében rendkívül hosszú várakoztatás az általa gyakorolt elbizonytalanító hatásnál fogva sértette a panaszosok gyülekezési jogát – függetlenül attól, hogy a panaszosok végül a rendezvényen részt vettek.

VIII.

A panaszosok panasszal kívántak élni továbbá az Erzsébet téri rendezvényen történt brutalitás miatt is. Előadásuk szerint a rendőrség a békés, előzetesen engedélyezett rendezvényen álló tömegre rohant mindenféle előzetes felszólítás nélkül és könnygázt alkalmazott, amelytől többen rosszul lettek. A panaszosok sérelmezik, hogy „érthetetlen módon és okok miatt” jogaikat sárba tiporták. A Testület kérdésre elmondták, hogy az Erzsébet téren nem foganatosítottak velük szemben rendőri intézkedést.

A Testület ismételten hivatkozik az Rtv. 92. § (1) bekezdésére, amelynek az állásfoglalás meghozatalakor hatályos szövege szerint „akinek az Rtv. törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása alapvető jogát sértette – választása szerint – panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány, valamint a főigazgatók a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el”. Az idézett hatásköri rendelkezés értelmében tehát a Testület csak olyan rendőri intézkedéseket vizsgálhat, amelyek kifejezetten a panaszosokat érintették, ezért hatáskörén kívül esik az Erzsébet téren fellépő rendőrök intézkedése jogszerűségének vizsgálata, mivel ők a panaszosokkal szemben intézkedést nem foganatosítottak.

A Testület a fellépő rendőrök félelemkeltő magatartásával kapcsolatban megjegyzi ugyanakkor, hogy a rendőrség készenléti egyenruhája, és felszerelése egyes személyekben aggodalmat kelthet, a korábbi tapasztalatok alapján azonban a rendőri fellépésre a résztvevők számíthattak. A rendelkezésre álló kézi kamerás felvételek alapján a Testület nem találta úgy, hogy a rendőri fellépés félelemkeltőbb lett volna annál, mint ami az ilyen jellegű intézkedéseket szükségszerűen jellemzi, sőt a felvételeken az látható, hogy a rendezvényen részt vevő személyek közül sokan a rendőrök személyét és a rendőrség egészét érintő bekiabálásokkal zavarták a téren átvonuló rendőröket.

IX.

A fent összefoglalt sérelmek a Testület megítélése szerint összességükben kétség kívül elérték a súlyosság azon fokát, amely indokoltá teszi a panasz és az állásfoglalás megküldését az országos rendőrfőkapitánynak, ezért a Testület a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2011. április 13.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag

Dr. Féja András
előadó testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET